

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 4 kwietnia 2006 r.

w sprawie wprowadzenia programów zwalczania gruźlicy bydła, brucelozy bydła, gąbczastej encefalopatii bydła oraz wścieklizny

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z 2005 r. Nr 23, poz. 188 i Nr 33, poz. 289 oraz z 2006 r. Nr 17, poz. 127) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej program zwalczania:

- 1) gruźlicy bydła (*Bovine tuberculosis*), który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia;

- 2) brucelozy bydła (*B. abortus*), który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 3) gąbczastej encefalopatii bydła (*Bovine spongiform encephalopathy — BSE*), który jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia;
- 4) wścieklizny (*Rabies*), który jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *K. Marcinkiewicz*

Załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2006 r. (poz. 572)

Załącznik nr 1

**PROGRAM ZWALCZANIA GRUŹLICY BYDŁA
(BOVINE TUBERCULOSIS) NA ROK 2006****1. Identyfikacja programu**

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Gruźlica bydła

Rok implementacji: 2006

Numer referencyjny: GIWz.IV.401/TBC-10/2005

Data wysłania do Komisji: 25.05.2005 r.

2. Dane historyczne dotyczące ewolucji choroby

Działania prowadzące do zwalczania gruźlicy bydła zapoczątkowane zostały w Polsce z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.).

Skutkiem prowadzonych działań było uzyskanie przez poszczególne województwa statusu „województwa urzędowo wolnego od gruźlicy bydła”. Ostatnie województwo uzyskało ten status w 1975 r. W tym samym roku Minister Rolnictwa wydał zarządzenie o uznaniu Polski za „kraj urzędowo wolny od gruźlicy bydła”.

Daty uzyskiwania przez poszczególne województwa statusu województwa urzędowo wolnego od gruźlicy są przedstawione w tabeli, która obrazuje status epizootyczny dla poszczególnych województw, odzwierciedlającej obecnie obowiązujący podział administracyjny Polski.

Województwo	Data uznania za wolne od gruźlicy
1	2
dolnośląskie	<i>1975 r.</i>
kujawsko-pomorskie	<i>1971 r.</i>
lubelskie	<i>1963 r.</i>
lubuskie	<i>1973 r.</i>
łódzkie	<i>1969 r.</i>
małopolskie	<i>1965 r.</i>
mazowieckie	<i>1968 r.</i>
opolskie	<i>1971 r.</i>
podkarpackie	<i>1964 r.</i>
podlaskie	<i>1963 r.</i>
pomorskie	<i>1970 r.</i>
śląskie	<i>1969 r.</i>
świętokrzyskie	<i>1966 r.</i>
warmińsko-mazurskie	<i>1970 r.</i>
wielkopolskie	<i>1975 r.</i>
zachodniopomorskie	<i>1973 r.</i>

Po uznaniu Polski za „kraj urzędowo wolny od gruźlicy bydła” od 1975 r., zgodnie z przyjętym wówczas programem Ministra Rolnictwa kontroli TBC, rozpoczęto badanie bydła według schematu: 1/3 pogłowia bydła rocznie znajdującego się na obszarze województwa.

Program ten aktualizowany w ramach „Rocznych założeń dla kontroli chorób zakaźnych zwierząt” obowiązywał do 1999 r., kiedy kwestię monitoringu TBC uregulowało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080, z późn. zm.).

Wymienione rozporządzenie określiło zasadę corocznego badania testem tuberkulinowym 1/3 pogłowia bydła w wieku od 6. tygodnia życia znajdującego się na obszarze powiatu, tak aby w 3 kolejnych latach zbadać całe pogłowie bydła w tym powiecie.

Następnie kwestię tę uregulowało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 kwietnia 2003 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli, zakresu badań oraz zasady ich finansowania (Dz. U. Nr 62, poz. 571). Zasady badania pozostały niezmienione.

Od grudnia 2004 r. kwestię badań kontrolnych w kierunku gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813).

3. Opis programu

W Polsce obecnie program kontroli gruźlicy bydła jest prowadzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli gruźlicy bydła corocznie tuberkulinizacją śródskórną obejmuje się 1/3 stad bydła na obszarze każdego powiatu w taki sposób, aby w okresie 3 lat poddać badaniu wszystkie stada bydła znajdujące się na obszarze tego powiatu. Badaniu poddaje się bydło powyżej 6. tygodnia życia.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Czas trwania: 1 rok

Pierwszy rok: 2006

Ostatni rok: 2006

x Kontrola

x Zwalczanie

x Badania

x Badania

x Zabijanie zwierząt dodatnich

x Zabijanie zwierząt dodatnich

Szczepienia

Rozszerzane zabijanie i ubój

Leczenie

x Zniszczenie produktów

x Zniszczenie produktów

Inne środki (wymienić)

4.2. Władze centralne odpowiedzialne za nadzór i koordynację działań związanych z wdrażaniem programu

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania gruźlicy jest na poziomie centralnym **Główny Lekarz Weterynarii**.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program zostanie wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

4.4. Środki wdrożone programem

4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę dla rejestracji gospodarstw:

- ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. Nr 91, poz. 872, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76).

4.4.2. Akty prawne stanowiące podstawę dla identyfikacji zwierząt:

- ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

4.4.3. Akty prawne stanowiące podstawę do powiadamiania o chorobie:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.); zgodnie z ustawą gruźlica bydła jest chorobą podlegającą obowiązkowi zwalczania (załącznik nr 2 do ustawy).

4.4.4. Akty prawne stanowiące podstawę do uzyskania wyników dodatnich badania:

- art. 42 i 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła (Dz. U. Nr 258, poz. 2585).

4.4.5. Akty prawne stanowiące podstawę dla różnej kwalifikacji zwierząt i stad:

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła,
- art. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie daną chorobą:

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

4.4.7. Akty prawne stanowiące podstawę do przeprowadzania kontroli choroby:

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt,
- załącznik nr 4 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

4.4.8. Akty prawne stanowiące podstawę do uzyskania odszkodowania dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych:

- art. 49 i 50 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Całkowite szacunkowe koszty związane z realizacją programu są przewidziane w kwocie **12 493 138 zł.**

Główną korzyścią realizacji programu jest utrzymanie obecnej dobrej sytuacji epidemiologicznej oraz zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego.

6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach

6.1. Ewolucja choroby

6.1.1. Dane dotyczące ewolucji choroby

6.1.1.1. Dane dotyczące stad^(a)

Rok: 2000

Choroba^(b): gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	997 443	997 443	3 11 130	48	48	0	0	31	0,015	0,015

Rok: 2001

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1 097 208	1 097 208	292 672	21	21	0	0	27	0,007	0,007

Rok: 2002

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	975 108	975 108	243 317	brak danych	brak danych	0	0	24	brak danych	brak danych

Rok: 2003

Region ^(e)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	898 464	898 464	268 884	22	22	0	0	30	0,008	0,008

Rok 2004:

Region ^(e)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882 761	282 752	260 907	134	123 ^(*)	20	14,9	92,27	0,051	0,047

(*) Zgodnie z sugestiami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 r. w sprawozdaniach jako stado z wynikiem dodatnim badania odnotowuje się stado, w którym wystąpił dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej; we wcześniejszych latach za wynik badania dodatni uznawany był wynik potwierdzony mikrobiologicznie.

(a) Stada lub gospodarstwa.

(b) Choroba i gatunek zwierząt.

(c) Region określony w programie.

(d) Łączna liczba stad w regionie łącznie ze stadami kwalifikującymi się i niekwalifikującymi się do programu.

(e) Badanie oznacza przeprowadzenie testów na poziomie stada w ramach programu w celu utrzymania lub poprawienia statusu.

(f) Stada co najmniej z jednym zwierzęciem reagującym dodatnio w ramach programu niezależnie od ilości badań przeprowadzonych w stadzie.

(g) Stada, których status w poprzednim okresie był nieznanymi, nie wolny – ujemny, wolny, urzędowo wolny lub urzędowo wolny zawieszony i które mają przynajmniej jedno zwierzę reagujące dodatnio w danym okresie.

6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Rok: 2000

Choroba ^(a) gruźlica bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych w ramach programu ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 456 397	5 456 397	1 599 704	1 599 704	70	70	210	29	0,004

Rok: 2001

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych w ramach programu ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 262 088	5 262 088	1 488 621	1 488 621	33	33	156	28	0,002

Rok: 2002

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych w ramach programu ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój		Wskaźniki	
						liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	4 461 206	4 461 206	1 574 819	1 574 819	94	94	275	35	0,006

Rok: 2003

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt zbadania w ramach programu ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	Wskaźniki		
							łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 652 154	5 652 154	1 724 936	1 724 936	108	108	309	31	0,006

Rok: 2004

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt zbadania w ramach programu ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	Wskaźniki		
							łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 649 362	1 760 436	1 674 775	1 674 775	536 ^(*)	548	548	95,13 ^(**)	0,03

(*) Zgodnie z sugestiami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 r. w sprawozdaniach jako zwierzę z wynikiem dodatnim badania odnotowuje się stado, w którym wystąpił dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej; we wcześniejszych latach jako wynik dodatni rozumiany był wynik potwierdzony mikrobiologicznie, dlatego liczba ta jest większa niż w poprzednich latach.

(**) Przez procent objętych zwierząt rozumie się tu ilość zwierząt zbadanych w stosunku do ilości objętych programem.

- (a) Choroba i gatunek zwierząt, w razie potrzeby.
- (b) Region określony w programie.
- (c) Całkowita liczba zwierząt w regionie (w stadach kwalifikujących się i niekwalifikujących się do programu).
- (d) Obejmuje zwierzęta badane indywidualnie i zbiorowo.
- (e) Obejmuje tylko zwierzęta zbadane indywidualnie.
- (f) Obejmuje zwierzęta, które reagowały dodatnio, a także zwierzęta, które reagowały ujemnie i zostały poddane ubojowi w ramach programu.

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych**6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych**

Rok: 2000 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	210	70	1 599 704	210

Rok: 2001

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	156	33	1 488 621	156

Rok: 2002

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	275	94	1 574 819	275

Rok: 2003

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	309	108	1 724 936	309

Rok: 2004

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	536	206	1 674 775	536

6.3. Dane dotyczące zakażeń

Rok: 1999 Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	25	61

Rok: 2000

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	48	70

Rok: 2001

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	21	33

Rok: 2002

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	brak danych	94

Rok: 2003

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	22	108

Rok: 2004

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	75	206

6.4. Dane dotyczące statusu zwierząt na koniec roku

Rok: 2004 Choroba^(a): gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(b)	Status stad i zwierząt objętych programem ^(c)													
	całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		nie wolne i nie urzędowo wolne ostatni wynik dodatni ^(e)		ostatni wynik ujemny ^(d)		wolne lub urzędowo wolne zawieszono ^(g)		wolne ^(h)		urzędowo wolne ⁽ⁱ⁾			
	stada	zwierzęta ^(f)	stada	zwierzęta ^(f)	stada	zwierzęta ^(f)	stada	zwierzęta ^(f)	stada	zwierzęta ^(f)	stada	zwierzęta ^(f)		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	260 907	1 674 775	1	2	25	1 814	9	116	37	2 009	0	0	260 835	1 670 834

(a) Choroba i gatunek zwierząt.

(b) Region określony w programie.

(c) Na koniec roku.

(d) Status nieznan; brak wyników poprzednich badań.

(e) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu.

(f) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale niebędące urzędowo wolne.

(g) Zawieszono zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(h) Wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(i) Urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(j) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie.

6.5. Dane dotyczące prowadzonych szczepień i leczenia

Nie dotyczy

6.6. Dane dotyczące dzikich zwierząt

Nie dotyczy

7. Cele**7.1. Cele testów diagnostycznych****7.1.1. Cele w odniesieniu do testów diagnostycznych****7.1.1.1. Liczba testów**

Region	Typ testu	Populacja docelowa	Typ próbek	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test tuberkulinowy	bydło powyżej 6. tygodnia życia	-	kontrola	1 865 458

7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt**7.1.2.1. Cele testowania stad****Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło**

Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba stad, które zostaną zbadane	Spodziewana liczba stad z wynikiem dodatnim badania	Spodziewana liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania	Spodziewana liczba stad do usunięcia wszystkich zwierząt	Docelowe wskaźniki			
							Spodziewany odsetek stad do usunięcia wszystkich zwierząt	spodziewany odsetek objętych stad	% spodziewany odsetek stad z dodatnim wynikiem	% spodziewany odsetek stad z dodatnim wynikiem
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	955 524	318 508	302 582	100	100	20	20 %	95	0,033	0,033

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt

Choroba: gruźlica bydła

Region	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Łączna liczba zwierząt zbadania	Łączna liczba zwierząt zbadania indywidualnego	Łączna oczekiwana liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój		Docelowe wskaźniki	
						liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	całkowita liczba zwierząt do ubicia	spodziewany % objęcia zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6 012 984	1 944 198	1 846 988	1 846 988	430	450	95 %	0,023	

7.2. Cele testowania w zakresie kwalifikacji

Choroba^(a): gruźlica bydła

Region ^(b)	Status stad i zwierząt objętych programem ^(c)											
	całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		nieznany ^(d)		nie wolne i nie urzędowo wolne ostatni wynik dodatni ^(e)		wolne lub urzędowo wolne zawieszono ^(g)		wolne ^(h)		urzędowo wolne ⁽ⁱ⁾	
	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)
	302 582	1 846 988	0	0	20	200	40	400	0	0	302 522	1 846 388
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej												

(a) Choroba i gatunek zwierząt.

(b) Region określony w programie.

(c) Na koniec roku.

(d) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań.

(e) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu.

(f) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale niebędące urzędowo wolne.

(g) Zawieszono zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(h) Wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(i) Urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(j) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Tabela przedstawia szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2006

Koszty	Specyfikacja	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy	Koszt całościowy w zł ^(*)	Finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1. Koszty testów					
1.1. Koszt analizy	test: tuberkulinowy - wykonanie	1 865 458	5,315	9 915 252	tak
	test tuberkulinowy – tuberkulina	1 865 458	0,55	1 023 004	tak
1.2. Koszt próbkobrania	koszty dojazdów	193 500	0,72	138 764	tak
1.3. Inne koszty					
2. Szczepienia i leczenia	nie dotyczy				
2.1. Zakup szczepionki					
2.2. Koszty dystrybucji					
3. Uboju i unieszkodliwienia					
3.1. Odszkodowania za zwierzęta		450	2 881	1 296 525	tak
3.2. Koszty transportu		22 500	3,16	71 186	tak
3.3. Koszty unieszkodliwienia		450	52,7	23 729	tak
3.4. Koszt strat w przypadku uboju	nie dotyczy	nie dotyczy			
3.5. Koszt obróbki produktów	nie dotyczy	nie dotyczy			
4. Czyszczenia i odkazania	100 m ²	450	54,8	24 678	tak

5. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudnieni wyłącznie w celu realizacji programu)	nie dotyczy					
6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	nie dotyczy					
7. Inne koszty						
Ogółem					12 493 138	tak

* Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2006.

Program zwalczania brucelozy bydła (*B. abortus*) na rok 2006

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: brucelozą bydła

Rok implementacji: 2006

Numer referencyjny: GIWz.IV.401/Bru-27/2005

Data wysłania do Komisji: 25.05.2005 r.

2. Dane historyczne dotyczące ewolucji choroby

Problem brucelozy w Polsce był w przeważającym stopniu ograniczony do brucelozy bydła. Odnotowano też kilka przypadków wystąpienia zakażenia *B. ovis* (zapalenie najądrzy tryków) oraz brucelozy świń (*B. suis* serotyp 2).

W latach 1948–1956 jedynie zwierzęta pochodzące z gospodarstw państwowych, w liczbie 41 tysięcy do 350 tysięcy zwierząt rocznie, były badane w kierunku brucelozy. Reakcje serologiczne występowały u 7,2 % do 22,8 % zwierząt. W tym czasie ilość zakażonych byków sięgała 1,1 do 2,1 %.

W okresie pomiędzy 1956 r. a 1966 r. badano od 350 tysięcy do miliona zwierząt rocznie. Brucelozę diagnozowano w od 2,3 do 5,7 % gospodarstw państwowych oraz w liczbie od 0,32 do 1,7 gospodarstw prywatnych. W roku 1966 prawie 12 % bydła w gospodarstwach państwowych było dotknięte brucelozą.

W latach 1953–1956 prawie 226 tysięcy bydła zostało zaszczepione przeciwko brucelozie szczepionką S19. Te szczepienia kontynuowano do 1966 r., kiedy w Ministerstwie Rolnictwa zabroniono używania szczepionek we wschodnich i centralnych województwach.

Aby monitorować sytuację w prywatnych gospodarstwach w latach 1965 i 1967, serologiczne badanie bydła było przeprowadzane w województwie gdańskim, lubelskim i olsztyńskim oraz w województwach graniczących z Czechosłowacją. Ustalono, że ilość seroreagentów nie przekraczała 0,5 %.

Szeroko zakrojone środki kontroli brucelozy bydła rozpoczęto w 1969 r. w województwach wschodnich i centralnych. Po badaniach serologicznych i usunięciu sztuki dodatnich następujące województwa zostały uznane za urzędowo wolne od brucelozy bydła:

- białostockie,
  - lubelskie,
  - rzeszowskie,
  - krakowskie,
  - katowickie,
  - kieleckie,
  - łódzkie,
  - warszawskie
- i w 1972 r.:
- gdańskie.

W gospodarstwach prywatnych zwierzęta, u których wykryto lub podejrzewano zakażenie, były usuwane za odszkodowaniem.

Dotknięte brucelozą zwierzęta w gospodarstwach państwowych były zabijane lub wysyłane do specjalnych gospodarstw, tzw. „izolatorów Bangowych”. Wszystkie izolatory zostały zamknięte w 1975 r. po wejściu w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 16 kwietnia 1975 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania brucelozy zwierząt (Dz. U. Nr 13, poz. 77), które wymieniało brucelozę jako chorobę podlegającą notyfikacji i zwalczaniu.

W latach 1975–1978 zwalczanie brucelozy było kontynuowane w pozostałych województwach. W tym okresie badano serologicznie od 5 do 7 milionów zwierząt rocznie. Brucelozę wykryto u 31 720 zwierząt.

Należy podkreślić, że ok. 10 % zabitego bydła pochodziło z 42 województw, a prawie 90 % z terenu 7 województw, głównie: gorzowskiego, olsztyńskiego, poznańskiego, szczecińskiego, zielonogórskiego.

W 1980 r. terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostało uznane za urzędowo wolne od brucelozy. W tym czasie Polska spełniała warunki określone w przepisach Unii Europejskiej.

3. Opis programu

W Polsce obecnie program kontroli brucelozy bydła prowadzony jest zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813).

W celu kontroli występowania brucelozy bydła:

- corocznie pobiera się próbki krwi od 1/3 stad bydła znajdującego się na obszarze powiatu, tak aby w okresie 3 lat poddać badaniu wszystkie stada bydła znajdujące się na obszarze powiatu,
- badaniu, o którym mowa powyżej, poddaje się bydło płci żeńskiej oraz przeznaczone do rozrodu buhaje powyżej 12. miesiąca życia,
- opuszcza się badanie pulowanych prób mleka od krów pochodzących z jednego gospodarstwa.

Badaniami objęte jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Badania są prowadzone w celu kontroli występowania brucelozy i eliminacji, za odszkodowaniem sztuk zakażonych.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem:

Czas trwania: 1 rok

Pierwszy rok: 2006

x Kontrola

Ostatni rok: 2006

x Zwalczanie

- x Badania
- x Zabijanie zwierząt z wynikiem dodatnim badania
- Szczepienia
- Leczenie
- x Zniszczenie produktów
- Inne środki (wymienić)

- x Badania
- x Zabijanie zwierząt z wynikiem dodatnim badania
- Rozszerzane zabijanie i ubój
- x Zniszczenie produktów

4.2. Ustanowienie władz centralnych odpowiedzialnych za nadzór i koordynację działań związanych z wdrażaniem programu

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania brucelozy jest na poziomie centralnym **Główny Lekarz Weterynarii**.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program zostanie wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

4.4. Środki wdrożone programem

4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę dla rejestracji gospodarstw:

- ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

4.4.2. Akty prawne stanowiące podstawę do identyfikacji zwierząt:

- ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

4.4.3. Akty prawne stanowiące podstawę do powiadamiania o chorobie:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt; zgodnie z ustawą bruceloza bydła jest chorobą podlegającą obowiązkowi zwalczania (załącznik nr 2 do ustawy).

4.4.4. Akty prawne stanowiące podstawę dotyczącą wyników dodatkich badań:

- art. 42 i 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy (Dz. U. Nr 79, poz. 690).

4.4.5. Akty prawne stanowiące podstawę dotyczącą różnej kwalifikacji zwierząt i stad:

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy,
- art. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania się zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie daną chorobą:

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy.

4.4.7. Akty prawne stanowiące podstawę do przeprowadzania kontroli choroby:

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt,
- załącznik nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie zwalczania brucelozy.

4.4.8. Akty prawne stanowiące podstawę do uzyskania odszkodowania dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych:

- art. 49 i 50 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści:

Całkowite szacunkowe koszty związane z realizacją programu są przewidziane w kwocie 8 440 040 zł.

Główną korzyścią z realizacji programu jest utrzymanie obecnej dobrej sytuacji epidemiologicznej oraz zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego.

6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach**6.1. Ewolucja choroby****6.1.1. Dane dotyczące ewolucji choroby****6.1.1.1. Dane dotyczące stad^(a)**

Rok: 2000

Choroba^(b): brucelozą bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	997 443	997 443	276 596	25	25	0	0	27	0,009	0,009

Rok: 2001

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1 097 208	1 097 208	273 756	15	15	0	0	24	0,005	0,005

Rok: 2002

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	975 108	975 108	243 317	15	15	0	0	24	0,006	0,006

Rok: 2003

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	898 464	898 464	266 387	7	7	0	0	29	0,003	0,003

Rok: 2004

Region ^(c)	Całkowita liczba stad ^(d)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(e)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badania ^(f)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badania ^(g)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	% stad dodatnich, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								% objętych stad	% stad dodatnich	% nowych stad dodatnich
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882 761	283 823	258 954	14	11	0	0	91,24	0,005	0,003

(a) Stada lub gospodarstwa.

(b) Choroba i gatunek zwierząt.

(c) Region określony w programie.

(d) Łączna liczba stad w regionie łącznie ze stadami kwalifikującymi się i niekwalifikującymi się do programu.

(e) Badanie oznacza przeprowadzenie testów na poziomie stada w ramach realizacji programu w celu utrzymania lub poprawienia statusu.

(f) Stada co najmniej z jednym zwierzęciem reagującym dodatnio w ramach realizacji programu, niezależnie od tego, ile razy stado zostało zbadane.

(g) Stada, których status w poprzednim okresie był nieznanymi, nie wolny – ujemny, wolny, urzędowo wolny lub zawieszony i które mają przynajmniej jedno zwierzę reagujące dodatnio w danym okresie.

6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Rok: 2000

Choroba^(a): bruceloza bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	Wskaźniki		
							łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 456 397	5 456 397	1 205 229	1 205 229	27	27	27	22	0,002

Rok: 2001

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	Wskaźniki		
							łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 262 088	5 262 088	1 160 325	1 160 325	17	17	17	22	0,0014

Rok: 2002

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Ubój liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	Wskaźniki		
							łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)	% objętych zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	4 461 206	4 461 206	1 121 743	1 121 743	17	17	17	25	0,0015

Rok: 2003

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych ^(e)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	Wskaźniki	
							Ubój liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	łącna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)
1	2	3	4	5	6	7	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 652 154	5 652 154	1 211 775	1 211 775	7	7	21	0,0005

Rok: 2004

Region ^(b)	Łączna liczba zwierząt ^(c)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(d)	Liczba zwierząt zbadanych ^(e)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badania	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	Wskaźniki	
							Ubój liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubitych lub zabitych	łącna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(f)
1	2	3	4	5	6	7	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5 649 362	1 377 420	1 264 297	1 249 828	15 ^(*)	15	91,79 ^(**)	0,0011

(*) W dwóch przypadkach występowanie brucelozy nie zostało potwierdzone badaniami przeprowadzonym w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

(**) Przeważająca część objętych zwierząt rozumie się tu ilość zwierząt zbadanych w stosunku do ilości objętych programem.

- (a) Choroba i gatunek zwierząt, w razie potrzeby.
- (b) Region określony w programie.
- (c) Całkowita liczba zwierząt w regionie (w stadach kwalifikujących się i niekwalifikujących się do programu).
- (d) Obejmuje zwierzęta badane indywidualnie i zbiorowo.
- (e) Obejmuje tylko zwierzęta zbadane indywidualnie.
- (f) Obejmuje zwierzęta reagujące dodatnio, a także zwierzęta reagujące ujemnie, poddane ubojowi w ramach realizacji programu.

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych**6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych****Rok: 2000 Choroba^(a): brucelloza bydła Gatunek zwierząt: bydło**

Region ^(b)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1 205 229	27	0	0	0	0

Rok: 2001

Region ^(b)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1 160 325	17	0	0	0	0

Rok: 2002

Region ^(b)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1 121 743	16	0	0	0	0

Rok: 2003

Region ^(b)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1 211 775	7	0	0	0	0

Rok: 2004

Region ^(b)	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim	liczba zbadanych próbek	liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1 264 297	15 ^(*)	400	0	0	0

^(*) W dwóch przypadkach występowanie brucellozy nie zostało potwierdzone badaniem przeprowadzonym w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

^(a) Choroba i gatunek zwierząt.

^(b) Region zatwierdzony w programie.

6.3. Dane dotyczące zakażeń

Rok: 2000 Choroba: brucelozza bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	25	27

Rok: 2001

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15	17

Rok: 2002

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15	17

Rok: 2003

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	7	7

Rok: 2004

Region	Ilość zakażonych stad	Ilość zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14	15

6.4. Dane dotyczące statusu zwierząt na koniec roku Rok: 2004 Choroba^(a): brucelozą bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region ^(b)	Status stad i zwierząt objętych programem ^(c)													
	całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		nieznany ^(d)		nie wolne i nie urzędowo wolne ostatni wynik dodatni ^(e)		ostatni wynik ujemny ^(f)		wolne lub urzędowo wolne zawieszono ^(g)		wolne ^(h)		urzędowo wolne ⁽ⁱ⁾	
	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	258 954	1 264 297	1	2	2	20	1	108	13	147	0	0	258 937	1 264 020

^(a) Choroba i gatunek zwierząt.^(b) Region określony w programie.^(c) Na koniec roku.^(d) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań.^(e) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu.^(f) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale nie będące urzędowo wolne.^(g) Zawieszono zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.^(h) Wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.⁽ⁱ⁾ Urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.^(j) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie.**6.5. Dane dotyczące prowadzonych szczepień i leczenia**

Nie dotyczy

6.6. Dane dotyczące dzikich zwierząt

Nie dotyczy

7. Cele**7.1. Cele testów diagnostycznych**

7.1.1. Cele w odniesieniu do testów diagnostycznych

7.1.1.1. Liczba testów

Region	Typ testu	Populacja docelowa	Typ próbek	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	OKAP	bydło powyżej 12. miesiąca życia	krów	badanie skringowe - nadzór	1 372 155
	OWD OA	bydło powyżej 12. miesiąca życia	krów	potwierdzenie w przypadku wyników wątpliwych (ZHW)	4 000 4 000
	OWD, OA, OME, OAG	bydło powyżej 12. miesiąca życia	krów	potwierdzenie w przypadku uzyskania wyników dodatnich w ZHW	20
Ogółem					1 380 175

7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt

7.1.2.1. Cele testowania stad

Choroba: brucelloza bydła

Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba stad, które zostaną zbadane	Spodziewana liczba stad z wynikiem dodatnim	Spodziewana liczba stad do usunięcia wszystkich zwierząt	Spodziewany odsetek stad do usunięcia wszystkich zwierząt	Docelowe wskaźniki		
							Spodziewany odsetek objętych stad wynikiem	% spodziewany odsetek stad z dodatnim wynikiem	% spodziewany odsetek nowych stad z dodatnim wynikiem
I	2	3	4	5	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	955 524	318 508	308 952	10	0	0	97 %	0,003	0,003

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt

Choroba: brucelloza bydła

Region	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Łączna liczba zwierząt do zbadania	Łączna liczba zbadania indywidualnego	Łączna oczekiwana liczba zwierząt z wynikiem dodatnim	Ubój		Docelowe wskaźniki	
						liczba zwierząt z wynikiem dodatnim	całkowita liczba zwierząt do uboju	spodziewany % objęcia zwierząt	% zwierząt z wynikiem dodatnim
I	2	3	4	5	6	7	8	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6 012 984	1 414 592	1 372 155	1 372 155	10	10	10	97	0,0007

7.2. Cele testowania w zakresie kwalifikacji

Choroba^(a): brucelozą bydła

Region ^(b)	Status stad i zwierząt objętych programem ^(c)													
	całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		nieznany ^(d)		nie wolne i nie urzędowo wolne ostatni wynik dodatni ^(e)		ostatni wynik ujemny ^(f)		wolne lub urzędowo wolne zawieszono ^(g)		wolne ^(h)		urzędowo wolne ⁽ⁱ⁾	
	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)	stada	zwierzęta ^(j)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	318 508	1 414 592	0	0	5	50	0	0	5	50	0	0	318 498	1 414 492

(a) Choroba i gatunek zwierząt.

(b) Region określony w programie.

(c) Na koniec roku.

(d) Status nieznany: brak wyników poprzednich badań.

(e) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu.

(f) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale nie będące urzędowo wolne.

(g) Zawieszono zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(h) Wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(i) Urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(j) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie.

7.3. Cele szczepienia i leczenia

7.3.1. Cele szczepienia i leczenia: nie dotyczy

7.3.2. Cele szczepienia i leczenia dzikich zwierząt: nie dotyczy

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszty	Specyfikacja	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy	Koszt całościowy w zł ^(*)	Finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1		2			6
I. Koszty testów		3		5	
I.1. Koszty analizy	test: OKAP	1 372 155	3,16	4 341 223	tak
	testy potwierdzające w ZHW				
	OWD	4 000	12,65	50 621	tak
	OA	4 000	10,5	42 184	tak

1	2	3	4	5	6
	potwierdzenie w Putawach w laboratorium referencyjnym	170	63,2	10 757	tak
1.2. Koszt próbkobrania	pobieranie krwi	1 372 155	2,78	3 820 276	tak
1.3. Inne koszty	koszty dojazdów	193 500	0,72	138 764	tak
2. Szczepienia i leczenia	nie dotyczy				
2.1. Zakup szczepionki					
2.2. Koszty w dystrybucji					
3. Uboju i unieszkodliwienia					
3.1. Odszkodowania za zwierzęta		10	2 881,2	28 812	tak
3.2. Koszty transportu		2000	3,16	6 328	tak
3.3. Koszty unieszkodliwienia		10	52,7	527	tak
3.4. Koszt strat w przypadku uboju	nie dotyczy				
3.5. Koszt obróbki produktów	nie dotyczy				
4. Czyszczenia i odkażania	100 m ²	10	54,8	548	tak
5. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudnieni wyłącznie w celu realizacji programu)	nie dotyczy				
6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	nie dotyczy				
7. Inne koszty					
ogółem				8 440 040	tak

(*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2006.

PROGRAM ZWALCZANIA GĄBCZASTEJ ENCEFALOPATII BYDŁA (BSE) NA ROK 2006

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Gąbczasta encefalopatia bydła (BSE)

Rok implementacji: 2006

Numer referencyjny dokumentu: GIWz.VI/BSE/2005, z dnia 17 maja 2005 r.

Data wysłania do Komisji: 25.05.2005 r.

2. Dane dotyczące sytuacji epidemiologicznej choroby

Regularny monitoring BSE – zgodny z wymaganiami UE – rozpoczął się w listopadzie 2001 r.

W pierwszych dwóch miesiącach monitoringu zbadano 30 309 sztuk bydła. Odpowiednio w 2002 r. zostało zbadanych 286 592, w 2003 r. – 455 413 i w 2004 r. – 481 116 sztuk bydła.

Dane z podziałem na grupy objęte monitoringiem są przedstawione w tabeli 2.1.

Tabela 2.1

Okres	Zdrowe powyżej 30 m-cy	Ubite z konieczności powyżej 24 m-cy	Ubój sanitarny powyżej 24 m-cy	Padłe powyżej 24 m-cy	Podjejrzone	Ogółem
2001 XI - XII	29 882	64	0	25	0	30 309
2002 I - XII	278 709	4 709	1 183	1 944	47	286 592
2003 I - XII	428 452	9 401	2 757	14 715	88	455 413
2004 I - XII	445 198	9 259	2 134	24 449	76	481 116

Od stycznia do końca kwietnia 2005 r. zostało przebadanych 157 465 sztuk bydła. Dane dotyczące tego okresu są przedstawione w tabeli 2.2.

Tabela 2.2

Okres	Zdrowe powyżej 30 m-cy	Ubite z konieczności powyżej 24 m-cy	Ubój sanitarny powyżej 24 m-cy	Padłe powyżej 24 m-cy	Podjejrzone	Ogółem
2005 I – IV	133 228	3 327	86	107 39	85	157 465

Pierwszy przypadek BSE wykryto w drugim roku prowadzenia monitoringu (2002 r.). W tym też roku ogólna liczba wykrytych przypadków wyniosła 4. W 2003 r. wykryto dalszych 5 przypadków. W 2004 r. obserwowano dalszy wzrost tej liczby. Do końca 2004 r. wykryto 11 przypadków BSE. Od stycznia do końca kwietnia 2005 r. wykryto ogółem 12 przypadków BSE. Zestawienie występowania przypadków BSE z podziałem na lata oraz województwa przedstawia tabela 2.3.

Tabela 2.3

Lp.	Rok	Miesiąc	Województwo	Wiek
1	2002	maj	MAŁOPOLSKIE	9 lat
2	2002	sierpień	LUBELSKIE	12 lat
3	2002	wrzesień	OPOLSKIE	6 lat
4	2002	październik	LUBELSKIE	8 lat
1	2003	luty	WARMIŃSKO- -MAZURSKIE	7 lat
2	2003	sierpień	MAŁOPOLSKIE	5 lat
3	2003	sierpień	MAZOWIECKIE	6 lat
4	2003	wrzesień	KUJAWSKO- -POMORSKIE	6 lat
5	2003	listopad	MAZOWIECKIE	7 lat
1	2004	styczeń	PODLASKIE	12 lat
2	2004	styczeń	LUBUSKIE	6 lat
3	2004	marzec	WIELKOPOLSKIE	8 lat
4	2004	marzec	LUBELSKIE	6 lat
5	2004	kwiecień	ZACHODNIO- POMORSKIE	8 lat
6	2004	maj	WARMIŃSKO- -MAZURSKIE	9 lat
7	2004	czerwiec	ŁÓDZKIE	8 lat
8	2004	czerwiec	PODKARPACKIE	12 lat
9	2004	sierpień	ŁÓDZKIE	4 lata
10	2004	listopad	WIELKOPOLSKIE	10 lat
11	2004	listopad	MAŁOPOLSKIE	8 lat
1	2005	styczeń	MAŁOPOLSKIE	6 lat
2	2005	luty	WIELKOPOLSKIE	7 lat
3	2005	luty	MAZOWIECKIE	3 lata
4	2005	marzec	ŁÓDZKIE	8 lat
5	2005	marzec	WIELKOPOLSKIE	5 lat
6	2005	marzec	DOLNOŚLĄSKIE	5 lat
7	2005	marzec	PODKARPACKIE	9 lat
8	2005	marzec	ŁÓDZKIE	11 lat
9	2005	marzec	DOLNOŚLĄSKIE	5 lat
10	2005	marzec	MAZOWIECKIE	9 lat
11	2005	kwiecień	PODLASKIE	13 lat
12	2005	kwiecień	DOLNOŚLĄSKIE	5 lat

Największą liczbę przypadków wykryto w ramach tzw. „aktywnego nadzoru” w grupie zdrowego bydła kierowanego do uboju. W ramach „nadzoru pasywnego” wykryto zaledwie kilka przypadków BSE. Poszczególne grupy, w których stwierdzono przypadki BSE, przedstawia tabela 2.4.

Tabela 2.4

Rok	Liczba przypadków BSE	Poddane ubojowi jako zdrowe	Uboj z konieczności	Z objawami klinicznymi	Padłe	Kohorta
2002	4	3		1		
2003	5	4		1		
2004	11	8	2		1	
2005	12	9		1	1	1
suma:	32	24	2	3	2	1

Wszystkie sztuki bydła, u których wykryto BSE, były polskiego pochodzenia. Dochodzenia epizootyczne prowadzone w celu wyjaśnienia dróg zakażeń wskazywały, iż najbardziej prawdopodobną drogą było zakażenie przez spożycie paszy zawierającej białko pochodzące od ssaków.

W czasie ostatnich 3 lat sytuacja w zakresie BSE stale podlegała zmianom. Wprowadzenie programu monitoringu zgodnego z wytycznymi UE pozwoliło na wykrycie zwierząt zakażonych. Od 2002 r. liczba tych przypadków stale rośnie i wygląda następująco: w okresie od 2002 r. do 2003 r. wzrost wynosił 25 %, od 2003 r. do 2004 r. wzrost wynosił 120 %.

Biorąc pod uwagę wiek krów, u których stwierdzono BSE, można zauważyć, że najwyższą liczbę przypadków zaobserwowano u bydła urodzonego po 1996 r. Najwięcej przypadków wystąpiło w grupie krów w wieku od 5 do 9 lat, przy czym najczęściej choroba ta występuje u zwierząt w wieku 6 i 8 lat.

3. Opis programu

Celem programu w Polsce jest wykrycie każdego przypadku BSE w populacji bydła w Polsce. Wykrywanie jest pierwszym krokiem zapobiegającym przedostaniu się czynnika TSE do łańcucha pokarmowego ludzi i zwierząt.

Środki zapobiegawcze oraz środki mające na celu zwalczanie przewidują usuwanie zwierząt ze stad, w których stwierdzono przypadki BSE, poddanie ubojowi kohorty oraz potomstwa sztuk dodatnich, aktywny nadzór w grupie bydła powyżej 30. miesiąca życia, przeznaczonego do uboju w celu spożycia przez ludzi, padłego bydła oraz innych grup ryzyka w wieku powyżej 24. miesiąca, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającym przepisy w zakresie zapobiegania oraz likwidacji pewnych encefalopatii gąbczastych (Dz. Urz. WE L 147 z 31.5.2001, s.1).

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Czas trwania: 1 rok

Pierwszy rok: 2006

Ostatni rok: 2006

kontrola

zwalczanie

- badanie
- ubój zwierząt chorych
- zabijanie zwierząt chorych
- szczepienie
- leczenie
- niszczenie produktów

- badanie
- ubój zwierząt chorych
- zabijanie zwierząt chorych
- rozszerzenie zabijania lub ubojów
- niszczenie produktów

monitorowanie lub nadzór

inne środki (wymienić)

4.2. Władze centralne odpowiedzialne za nadzór i koordynację w województwach prowadzących program

Inspekcja Weterynaryjna każdego szczebla jest odpowiedzialna za prowadzenie i nadzorowanie realizowanego programu.

4.3. Określenie obszarów geograficznych, na których program będzie realizowany

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

4.4. Środki podejmowane w trakcie trwania programu

4.4.1. Środki przewidziane przepisami prawa krajowego, mające zastosowanie w odniesieniu do rejestracji gospodarstw

Gospodarstwa w Polsce, gdzie utrzymywane są zwierzęta gospodarskie, są rejestrowane w Centralnej Bazie Danych o gospodarstwach, zgodnie z przepisami:

- ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności,
- ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Wymienione powyżej akty prawne zawierają szczegółowe zasady dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt, gospodarstw oraz osób zajmujących się utrzymywaniem zwierząt gospodarskich.

4.4.2. Akty prawne stanowiące podstawę do rejestracji zwierząt:

Identyfikacja i rejestracja bydła w Polsce są prowadzone zgodnie z przepisami:

- ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów wołowych oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) Nr 820/97,
- rozporządzenia Komisji nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wcielające w życie rozporządzeniem (WE) nr 1760/2000 w odniesieniu do kolczykowania bydła, zaopatrywania go w paszporty oraz rejestrów gospodarstw,
- rozporządzenia Komisji nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. uszczegóławiające zasady implementacji rozporządzenia Rady nr 820/97 w odniesieniu do minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu nadzoru identyfikacji i rejestracji bydła.

Bydło w Polsce podlega obowiązkowi oznakowania za pomocą pary kolczyków oraz podlega rejestracji w Centralnej Bazie Danych. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer rejestracyjny zwierzęcia oraz zakodowane inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowo narodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przesłać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie tych czynności ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła zaopatrzone są w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia: przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu przetwórczego, padnięcie, także muszą być zgłoszone do bazy danych.

Gospodarstwa zarejestrowane są w Centralnej Bazie Danych i każde z nich posiada indywidualny numer siedziby stada. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie muszą być wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera następujące informacje: daty urodzeń, zakupów, sprzedaży, padnięć bydła.

Informacje o wszystkich zdarzeniach także przekazywane są do Centralnej Bazy Danych.

Wszystkie wyżej wymienione środki są ustanowione zgodnie z zasadami określonymi w przepisach UE, nie tylko ze względu na identyfikację i rejestrację zwierząt, ale także z powodów ochrony zdrowia zwierząt. Istniejący system, w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej, może zostać użyty do śledzenia przemieszczeń zwierząt.

4.4.3. Akty prawne stanowiące podstawę do obowiązku zgłaszania chorób zakaźnych zwierząt:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii,
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Środki przewidziane przepisami prawa krajowego – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt – są zgodne z przepisami ww. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001.

Podstawową zasadą jest obowiązek zgłoszenia podejrzanego przypadku. W przypadku otrzymania dodatniego wyniku badania wszystkie środki przewidziane przez przepisy UE mają zastosowanie. Zakażone zwierzę, jak również kohorta i potomstwo sztuk dodatknych, podlegają zabiciu i całkowitemu unieszkodliwieniu. Żadna część tych zwierząt nie może trafić do łańcucha pokarmowego człowieka lub zwierząt. Potencjalne produkty mogące stanowić zagrożenie są także niszczone.

4.4.4. Środki przewidziane w odniesieniu do „dodatnich” przypadków:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii,
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku otrzymania wyniku dodatniego, w zależności od sytuacji, podejmowane są następujące środki:

- wszystkie części tuszy zakażonego zwierzęcia są całkowicie niszczone,
- wszystkie części tuszy zwierząt sąsiadujących z zakażoną tuszą na linii ubojowej (jedna przed i dwie po) są całkowicie niszczone,
- prowadzone jest dochodzenie epizootyczne, które ma:
  - określić liczbę i zidentyfikować wszystkie sztuki przeżuwaczy w gospodarstwie pochodzenia zakażonego zwierzęcia,
  - w przypadku krów ustalić historię i miejsce pobytu potomstwa chorej krowy,
  - ustalić kohortę dla tego przypadku,
  - ustalić możliwą drogę przeniesienia choroby,
  - ustalić inne zwierzęta przebywające w innych gospodarstwach, które mogły mieć kontakt z tym samym źródłem zakażenia, co zakażona krowa,
  - ustalić przemieszczenia potencjalnie zakażonej paszy lub innych czynników mogących być przyczyną zakażenia w tym lub innym gospodarstwie,
- wszystkie zwierzęta i produkty, które zostały w trakcie dochodzenia epizootycznego uznane za potencjalnie zakażone, niszczy się.

4.4.5. Akty prawne stanowiące podstawę do różnicowania statusu stad:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

4.4.6. Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania zwierząt podejrzanych o zakażenie lub zakażonych oraz zasady prowadzenia nadzoru w gospodarstwach objętych restrykcjami:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

4.4.7. Akty prawne stanowiące podstawę do prowadzenia badań kontrolnych:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

4.4.8. Akty prawne stanowiące podstawę do uzyskania odszkodowania za zabite bydło:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii,
- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Za bydło zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za takie zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

Odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia.

Wartość rynkową zwierzęcia określa się na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z listy prowadzonej przez powiatowego lekarza weterynarii.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, produkty pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego, środki żywienia zwierząt oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje w wysokości wartości rynkowej zniszczonych produktów pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego, środków żywienia zwierząt oraz sprzętu, określonej na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z listy prowadzonej przez powiatowego lekarza weterynarii.

Decyzja w sprawie odszkodowania wydana przez powiatowego lekarza weterynarii jest ostateczna. Posiadacz zwierzęcia niezadowolony z tej decyzji może, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu rejonowego.

Osobom, którym nie przysługuje odszkodowanie, a które przyczyniły się do szybkiej likwidacji choroby zakaźnej, wojewódzki lekarz weterynarii, na wniosek powiatowego lekarza weterynarii, może przyznać nagrodę ze środków budżetu państwa.

Wyplacone odszkodowania nie podlegają zajęciu na pokrycie należności publicznych, jeżeli zostaną wykorzystane na odtworzenie wcześniej posiadanego stanu zwierząt.

Podmiotowi, który poniósł koszty związane z zabiciem lub ubojem zwierząt, transportowaniem zwierząt lub zwłok zwierzęcych albo unieszkodliwieniem zwłok zwierzęcych, wykonując nakazy organów Inspekcji Weterynaryjnej, przysługuje ze środków budżetu państwa zwrot faktycznie poniesionych wydatków.

5. Ogólny opis wydatków i zysków

5.1. Szczegółowa analiza kosztów

W styczniu 2005 r. populacja bydła w Polsce wynosiła około 6 012 984 sztuk. Zasadnicza struktura populacji podlegała niewielkim zmianom w ciągu ostatnich kilku lat, co pozwala przypuszczać, że również w najbliższym czasie nie będą one następować. Również liczba bydła przewidzianego do badania w kierunku BSE w roku 2006 będzie odpowiadać w przybliżeniu liczbie z 2004 r., jeżeli nie nastąpią zmiany w przepisach UE regulujących te zagadnienia.

Przewiduje się, iż w 2006 r. 490 000 sztuk bydła zostanie zbadanych na BSE. Będzie to bydło poddane ubojowi powyżej 30. miesiąca życia, zaś w przypadku uboju z konieczności oraz bydła padłego – powyżej 24. miesiąca życia. Ponadto badania obejmą wszystkie zwierzęta podejrzane i kohortę niezależnie od wieku. Aby osiągnąć zakładaną wielkość badań, konieczne jest zakupienie większej ilości testów, niż wskazuje ilość wynikająca z liczebności bydła przewidzianego do badań.

Przyczyną tego jest fakt, iż testy ELISA posiadają jednostki, które w rutynowym badaniu służą jako tzw. próby kontrolne i nie mogą być wykorzystane bezpośrednio do prowadzenia oznaczenia na BSE. Szacuje się, iż z tego powodu konieczny jest zakup testów większy o 12 do 13 % od zakładanej liczby badań. W tym celu należy zakupić 550 000 testów.

Tabela 5.1.1

Zwierzęta	Szacowana liczba testów	
Zwierzęta określone w załączniku III rozdział A część I pkt 2.1, 3 i 4.1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001	14 500	
Zwierzęta określone w załączniku III rozdział A część I pkt 2.2, 4.2 i 4.3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001	449 000	
Inne (kohorta zakażonych zwierząt + podejrzane)	26 500	
Ogółem	490 000	

Ogólne oszacowanie kosztów programu monitoringu BSE na rok 2006 przewiduje wielkość wydatków na poziomie 31 854 182 zł. Koszt obejmuje dodatkowe wydatki, które przedstawia tabela 5.1.2. W okresie przygotowania kalkulacji koszt jednego testu wynosił około 40 zł.

Program zwalczania BSE w Polsce
Tabela 5.1.2.
Szczegółowa analiza kosztów

Koszty z podziałem na poszczególne kategorie wydatków	Opis	Ilość jednostek	Jednostkowy koszt w zł	Całkowita kwota w zł*	Czy ma podlegać współfinansowaniu z UE
1. Badanie na BSE					
1.1. Zakup testów	Testy ELISA	550 000	40	22 000 000	tak
2. Koszty dodatkowe					
2.1. Badania odwoławcze/referencyjne	badanie histopatologiczne	100	127	12 655	tak
	badanie immunocytochemiczne/immunobloting	100	422	42 184	tak
2.2. Wypłata odszkodowań za zwierzęta zabite zgodnie z wymaganiami załącznika VII pkt 2(b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001		2 300	3 733	8 586 553	tak
2.3. Koszt całkowitego zniszczenia podejrzanego lub zakażonego bydła oraz kohorty		2 300	527	1 212 790	tak
Ogółem				31 854 182	tak

* Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2006.

Program zwalczania BSE w Polsce
5.2. Podsumowanie kosztów

Rok: 2006

Stan na dzień: 31 kwietnia 2005 r.

Obszar	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt objęta badaniem w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie	Liczba zwierząt z wynikami dodatnimi badania	Uboje		Wskaźniki	
						liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych, u których stwierdzono wynik dodatni badania	ogólna liczba ubitych zwierząt	% określający ilość przebadanych zwierząt	% zwierząt zakażonych w stosunku do % prewalencji choroby
1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = \frac{(4/3) \times 100}{}$	$10 = \frac{(6/4) \times 100}{}$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6 012 984	490 000	490 000	490 000	50	50	4 490 000	100	0,0102

Choroba: gąbczasta encefalopatia bydła   Gatunek zwierząt: bydło

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIJNY (RABIES) NA ROK 2006

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna

Rok implementacji: 2006

Nr referencyjny dokumentu: GIWz.III.400/W - 33/2005 z dnia 17 maja 2005 r.

Data wystania do Komisji: 25 maja 2005 r.

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego choroby

W okresie międzywojennym i w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Zwalczenie wścieklizny prowadzono od 1922 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego i Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 30 stycznia 1922 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w przedmiocie zwalczania wścieklizny u ludzi i zwierząt (Dz. U. Nr 10, poz. 79). Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie pozwoliło na opanowanie problemu występowania choroby w Polsce. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3 600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie pojawił się, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt dzikich. W latach 1946–1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 r. i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych (załącznik nr 1 do programu).

W 1990 r. w Polsce stwierdzono 2 045 przypadków wścieklizny, w tym 1 668 przypadków wśród zwierząt dzikich, z czego 1 374 przypadki u lisów. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w woj. poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123), słupskim (103). Nie notowano ich w woj. białkopodlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w woj. lubelskim, łomżyńskim, łódzkim, przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2 287 przypadków wścieklizny, w tym 1 864 przypadki u zwierząt dzikich, z czego 1 513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w woj. lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w woj. przemyskim, łódzkim, łomżyńskim, krosieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3 084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2 549 przypadków, z czego 2 079 przypadków u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów dziko żyjących przeciwko wściekliznie.

W 1993 r. stwierdzono 2 648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2 166 przypadków u zwierząt dzikich, z czego 1 803 przypadki u lisów (załącznik nr 14 do programu, mapa nr 1).

W 1994 r. stwierdzono 2 238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1 788 przypadków, z czego 1 506 przypadków u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1 973 przypadki u zwierząt, w tym 1 528 przypadków u zwierząt dzikich, z czego 1 280 przypadków u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2 527 przypadków u zwierząt, w tym 2 064 przypadki u zwierząt dzikich, z czego 1 779 przypadków u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1 494 przypadki u zwierząt, w tym 1 239 przypadków u zwierząt dzikich, z czego u lisów 1 091 przypadków (załącznik nr 14 do programu, mapa nr 2).

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części Polski był spadek ilości przypadków wścieklizny, a zwłaszcza brak stwierdzonych przypadków zachorowania na tę chorobę w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim.

W 1998 r. stwierdzono 1 329 przypadków u zwierząt, w tym 1 120 przypadków u zwierząt dzikich, z czego 927 przypadków u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1 148 przypadków u zwierząt, w tym 721 przypadków u lisów (załącznik nr 14 do programu, mapa nr 3).

W 2000 r. stwierdzono 2 224 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 1 583, a w 2001 r. stwierdzono 2 964 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 2 224 (załącznik nr 14 do programu, mapa nr 4 i 5).

Liczbę przypadków wścieklizny w poszczególnych latach przedstawia załącznik nr 2 do programu.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano zmiany w obszarach występowania przypadków wścieklizny. Zmiany te polegały na tym, że na obszarach wschodniej Polski nieobjętych dotychczas szczepieniami pojawiły się przypadki wścieklizny; stwierdzono także występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Czechami.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1 119, z czego 1 038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. Ilość przypadków wścieklizny w 2002 r. z podziałem na poszczególne województwa i gatunki zwierząt przedstawia załącznik nr 3 do programu.

W roku 2002 największą liczbę przypadków wścieklizny zwierząt zanotowano w województwie wielkopolskim – 339 przypadków, jednak, jak wykazują dane za lata 2003–2004 i okres od stycznia do kwietnia 2005 r., ulega ona znacznemu zmniejszeniu (załączniki nr 4–9 do programu).

Obecnie największym problemem związanym z występowaniem wścieklizny jest granica wschodnia Polski, gdzie zauważono pojawianie się przypadków wścieklizny z terytoriów Ukrainy, Białorusi i Rosji.

W związku z tak gwałtownie narastającym problemem wścieklicznych lisów wśród zwierząt dzikich, na przełomie lat 1991 i 1992 opracowano założenia do programu zwalczania wścieklicznych w Polsce.

W pierwszym etapie wykładanie szczepionki miało objąć teren w pasie przygranicznym z Niemcami (Szczecin, Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wściekliczna u lisów wystąpiła endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zaproponowano wykładanie szczepionki 2 razy w roku wiosną i jesienią po 16 dawek (przynęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób podawania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmieniono z 12 do 6. Zrezygnowano z następujących województw: opolskie, wrocławskie, leszczyńskie, pilskie, poznańskie, koszalińskie.

Ostatecznie Polska rozpoczęła program szczepień lisów przeciwko wścieklicznie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 województw (koszalińskie, słupskie, katowickie, bielskie, skierniewickie).

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o 10 województw (gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie, warszawskie).

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o 4 województwa (krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie, piotrkowskie)

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o 1 województwo (krakowskie).

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o 5 województw (tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie, lubelskie (1 gmina).

W 1999 r. zmieniony został podział administracyjny kraju z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast częściowo województwa: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podkarpackie. Natomiast w województwach podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień (załącznik nr 10 do programu).

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie.

W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wścieklicznę na obszarach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wścieklicznie, oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym” w 2001 r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów przeciwko wścieklicznie i zrezygnowano w akcji wiosennej ze szczepień na obszarze zachodniej Polski, na którym od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklicznych u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- powiat walecki w woj. zachodniopomorskim,
- powiat dzierzoniowski, ząbkowicki, kłodzki w woj. dolnośląskim,

- woj. pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytowskiego,
  - woj. warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie, świętokrzyskie,
  - powiaty: warszawski zachodni, gostyniński, sochaczewski, żyrardowski, grodzki, pruszkowski, piaseczyński, grójecki, białobrzegi, przysuski, radomski, szydlowiecki, zwoleński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, płocki, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pultuski, w woj. mazowieckim,
  - gmina Janowiec i część gminy Puławy w woj. lubelskim,
  - powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzegi, w całości, oraz powiaty: jarosławski, leżajski, nizański, przemyski, przeworski i stałowowolski, w części na południe od linii rzeki San w woj. podkarpackim (załącznik nr 12 do programu).
- Natomiast w akcji jesiennej w 2001 r. szczepieniami objęto większość kraju poza województwem podlaskim oraz częścią województw lubelskiego i podkarpackiego (załącznik nr 13 do programu).

W 2002 r. akcja wiosenna i jesienna odbywała się na obszarze całego kraju. W 2003 r. również obie akcje objęły zasięgiem obszar całego kraju. Akcje szczepień wiosenna i jesienna w 2004 r. odbyły się analogicznie. Planowane akcje szczepień wiosną i jesienią w 2005 r. również objęły obszar całego kraju.

Wyniki szczepień przedstawione są w tabeli poniżej:

Akcje szczepień	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	Różnicowanie szczepów wirusa
jesień 1998 r.	67,7	68,0	0
wiosna 1999 r.	64,3	66,7	0
jesień 1999 r.	64,4	82,9	0
wiosna 2000 r.	55,3	75,3	0
jesień 2000 r.	64,4	81,7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52,4	62,1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66,7	72,9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78,4	92,6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82,5	94,0	0
wiosna 2005 r.	w trakcie	w trakcie	0

Populacja lisów

Województwo	Liczba lisów na km ² /2002	Liczba lisów na km ² /2003	Liczba lisów na km ² /2004
dolnośląskie	0,65	0,68	0,80
kujawsko-pomorskie	0,55	0,60	0,68
lubelskie	0,40	0,45	0,62
lubuskie	0,58	0,64	0,61
łódzkie	0,40	0,47	0,49
małopolskie	0,38	0,46	0,48
mazowieckie	0,35	0,44	0,53
opolskie	0,58	0,64	0,64
podkarpackie	0,37	0,49	0,59
podlaskie	0,25	0,31	0,38
pomorskie	0,67	0,68	0,66
śląskie	0,58	0,66	0,70
świętokrzyskie	0,39	0,51	0,59
warmińsko-mazurskie	0,46	0,60	0,73
wielkopolskie	0,62	0,67	0,78
zachodniopomorskie	0,69	0,70	0,76

3. Opis przedłożonego programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terytorium Polski (załącznik nr 2 do ustawy).

Psy powyżej 3. miesiąca życia przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz lisy dziko żyjące zgodnie z art. 56 tej ustawy podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509) szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów dziko żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC), wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów dziko żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie.

Diagnostyka i metody badań laboratoryjnych

Rutynowa diagnostyka wścieklizny dla wszystkich gatunków zwierząt prowadzona jest w 16 zakładach higieny weterynaryjnej (ZHW) oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym w Puławach (Zakład Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach) przy użyciu następujących rodzajów badań:

- bezpośrednia immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym,
- izolacja wirusa na myszach,
- izolacja wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy,
- genotypizacja izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym),
- badanie serologiczne – test RFFIT.

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów dziko żyjących wykonują 2 zakłady higieny weterynaryjnej (ZHW w Bydgoszczy i ZHW w Opolu) następującymi metodami:

- immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny,
- szlify kostne żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin),
- RFFIT – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej),
- zbieranie i analizowanie danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny w obszarze objętym szczepieniem.

4. Działania przewidziane w programie

4.1. Podsumowanie działań przewidzianych w programie:

Czas trwania programu:

Pierwszy rok: 2006

x Kontrola

Ostatni rok: 2006

x Zwalczanie

x Badania laboratoryjne
x Szczepienie
x Monitoring

x Badania laboratoryjne

4.2. Władze centralne odpowiedzialne za nadzór i koordynację działań zajmujących się wdrażaniem programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej. Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoring i zwalczania wścieklizny jest na poziomie centralnym Główny Lekarz Weterynarii.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii (16). Rutynowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej, którymi są ZHW we Wrocławiu, ZHW w Bydgoszczy, ZHW w Lublinie, ZHW w Gorzowie Wlkp., ZHW w Łodzi, ZHW w Krakowie, ZHW w Warszawie, ZHW w Opolu, ZHW w Krośnie, ZHW w Białymstoku, ZHW w Gdańsku, ZHW w Katowicach, ZHW w Kielcach, ZHW w Olsztynie, ZHW w Poznaniu i ZHW w Szczecinie. Natomiast monitoring efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie wykonują jedynie ZHW w Bydgoszczy i ZHW w Opolu.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2004 r. w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 251, poz. 2513) wyznaczyło jako Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny – Zakład Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program zostanie wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów dziko żyjących przeciwko wściekliznie – km ²
dolnośląskie	19 948	15 958
kujawsko-pomorskie	17 970	16 533,4
lubelskie	25 115	22 604
lubuskie	13 988	13 054
łódzkie	18 219	17 675
małopolskie	15 152	15 145
mazowieckie	35 579	32 717
opolskie	9 412	8 000
podkarpackie	17 926	16 133
podlaskie	20 180	18 162
pomorskie	18 293	18 293
śląskie	12 294	10 130,5
świętokrzyskie	11 672	10 500
warmińsko-mazurskie	24 203	21 483
wielkopolskie	29 825,6	25 359
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000
Razem	312 678,08	281 746,9

4.4. Działania wdrożone programem

4.4.1. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do rejestracji gospodarstw: nie dotyczy.

4.4.2. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do identyfikacji zwierząt: nie dotyczy.

4.4.3. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do powiadomienia o chorobie:

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania i zwalczania (załącznik nr 2 do ustawy).

- 4.4.4. Działania i wymagania przewidziane przepisami prawa krajowego w przypadku uzyskania wyników dodatnich:
- art. 42 i 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,
  - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103).
- 4.4.5. Działania i wymagania przewidziane przepisami prawa krajowego w odniesieniu do różnej kwalifikacji zwierząt i stad:
- Zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt – wszystkie lisy dziko żyjące na obszarach określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie.
- 4.4.6. Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie daną chorobą oraz regularne kontrole gospodarstw lub obszarów, których to dotyczy: nie dotyczy.
- 4.4.7. Działania i wymagania przewidziane przepisami prawa krajowego w odniesieniu do kontroli choroby (testy, szczepienia):
- art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt,
  - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie,
  - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt,
  - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.
- 4.4.8. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do odszkodowania dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych: nie dotyczy.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści: jak w ust. 8**6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach****6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych**

6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych (jedna tabela/rok/choroba/gatunek)

Rok: 2002

Choroba^(a): wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria^(b): lisy dziko żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z sera lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region ^(c)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	11 921 *	72 %	15 494	884	11 921 *	65 %
Razem	11 921	72 %	15 494	884	11 921	65 %

* Ilość próbek przesłanych do badań.

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Brojlery, kury niesne, jeżeli dotyczy.

^(c) Region określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

^(d) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

^(e) Liczba próbek dodatnich, wszystkie zakwestionowane.

Rok: 2003**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt/kategoria^(b): lisy dziko żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetraacyklin).

Region ^(c)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 578*	92,55 %	18 366	235	16 578*	78,43 %
Razem	16 578	92,55 %	18 366	235	16 578	78,43 %

* Ilość próbek przesłanych do badań.

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Brojlery, kury niesne, jeżeli dotyczy.

(c) Region określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

(d) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(e) Liczba próbek dodatnich, wszystkie zakwestionowane.

Rok: 2004**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt/kategoria^(b): lisy dziko żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetraacyklin).

Region ^(c)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* Ilość próbek przesłanych do badań.

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Brojlery, kury niesne, jeżeli dotyczy.

(c) Region określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

(d) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(e) Liczba próbek dodatnich, wszystkie zakwestionowane.

6.3. Dane o przypadkach (jedna tabela/rok/choroba/gatunek)

Rok: 2002**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	884
Razem	-	884

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.^(c) Stado lub gospodarstwo.**Rok: 2002****Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	235
Razem	-	235

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.^(c) Stado lub gospodarstwo.**Rok: 2003****Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	235
Razem	-	235

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.^(c) Stado lub gospodarstwo.**Rok: 2003****Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	156
Razem	-	156

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.^(c) Stado lub gospodarstwo.

Rok: 2004**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	86
Razem	-	86

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

^(c) Stado lub gospodarstwo.

Rok: 2004**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	50
Razem	-	50

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

^(c) Stado lub gospodarstwo.

Rok: 2005 (od 01.01.2005 do 30.04.2005)**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	27
Razem	-	27

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

^(c) Stado lub gospodarstwo.

Rok: 2005 (od 01.01.2005 do 30.04.2005)**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: inne gatunki wrażliwe**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	9
Razem	-	9

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

^(c) Stado lub gospodarstwo.

6.5. Dane o programach szczepień lub leczenia

Rok: 2006

Choroba^(a): wścieklizna

Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2006 r. obejmie obszar całego kraju (281 746 km² – powierzchnia objęta szczepieniem). Obie akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie co najmniej 20 dawek szczepionki/km².

W sumie 11 269 876 dawek szczepionki zostanie wyłożonych w 2006 r.

Region ^(b)	Całkowita ilość stad ^(c)	Całkowita ilość zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					ilość dorosłych zwierząt zaszczepionych	ilość młodych zwierząt zaszczepionych
			ilość stad ^(c) objętych programem szczepień lub leczenia	ilość stad ^(c) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	ilość zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych	ilość dorosłych zwierząt zaszczepionych		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-	
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-	

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby.

^(c) Stado lub gospodarstwo.

6.6. Dane o zwierzętach dzikich

6.6.1. Szacunki liczebności populacji zwierząt dzikich

Rok: 2002

Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^(b)	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt dzikich		
	gatunek: lis dziko żyjący	gatunek: sarna	gatunek: jeleń
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	163 600	623 200	123 300
Razem	163 600	623 200	123 300

^(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie zwierzyny pozyskanej; jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rok: 2003

Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^(b)	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt dzikich		
	gatunek: lis dziko żyjący	gatunek: sarna	gatunek: jeleń
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	184 800	652 600	130 200
Razem	184 800	652 600	130 200

^(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie zwierzyny pozyskanej; jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rok: 2004 **Metoda obliczania populacji^(a):** statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^(b)	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt dzikich			
	gatunek: lis dziko żyjący	gatunek: sama	gatunek: jeleni	gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	187 200	667 600	133 400	160 500
Razem	187 200	667 600	133 400	160 500

^(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie zwierzęcy pozyskanej; jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

6.6.2. Monitoring zwierząt dzikich (jedna tabela/rok/choroba/gatunek)**Rok: 2002****Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region ^(b)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15 494	884	11 921*	72 %	11 921*	65 %
Razem	15 494	884	11 921	72 %	11 921	65 %

* Ilość próbek wystawionych do badań.

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rok: 2003**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z sera lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region ^(b)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 587*	92,55 %	18 366	235	16 587*	78,43 %
Razem	16 587	92,55 %	18 366	235	16 587	78,43 %

* Ilość próbek wystawianych do badań.

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rok: 2004**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z sera lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region ^(b)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich	liczba przebadanych próbek	liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* Ilość próbek wystawianych do badań.

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

6.6.3. Dane na temat szczepienia lub leczenia zwierząt dzikich

Rok: 2006**Choroba^(a): wścieklizna****Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Opis programu szczepień, leczenia lub innego schematu: zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania (załącznik nr 2 do ustawy).

Psy powyżej 3. miesiąca życia przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz lisy dziko żyjące podlegają zgodnie z art. 56 wymienionej ustawy obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Region ^(b)	km ²	Program szczepienia lub leczenia	
		ilość dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana	ilość akcji
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	3 12 678* (281 746,9)**	11 269 876	2 (wiosenna i jesienna)
			całkowita ilość dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana
			11 269 876

* Całkowita powierzchnia Polski.

** Powierzchnia objęta szczepieniem.

^(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.^(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

7. Cele

7.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi

7.1.1. Cele związane z badaniami diagnostycznymi

7.1.1.1. Ilość i rodzaj badań

Choroba^(a): wścieklizna   **Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące**

Region ^(b)	Rodzaj badania ^(c)	Populacja docelowa ^(d)	Rodzaj próbki ^(e)	Cel ^(f)	Ilość planowanych badań
Terytorium Polskiej Rzeczypospolitej	RFFIT	lisy dziko żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 474
Terytorium Polskiej Rzeczypospolitej	test na obecność markera (TC)	lisy dziko żyjące	zuchwa	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 474
Razem					42 948

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

(c) Opis użytego badania (SN-test, AB-Elisa, RBT).

(d) Określenie gatunków docelowych oraz kategorii docelowych zwierząt z uwzględnieniem płci, wieku, z podziałem na zwierzęta hodowlane, rzeźne.

(e) Opis próbki (krew, surowica, mleko).

(f) Opis celu przeprowadzania badania (kwalifikacja, nadzór, potwierdzenie podejrzanych przypadków, monitoring akcji, serokonwersja, kontrola wykreślonych szczepionek, testy szczepionek, kontrola szczepień).

7.2.1.2. Schemat badań laboratoryjnych

Badania monitoringowe (RFFIT, TC), wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów dziko żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z wymienionym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie.

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta programem szczepliń – km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów dziko żyjących na obszarze województwa, z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych	Ilość lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu w ciągu roku – 8 lisów /100 km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 948	15 958	13 963	1 117
kujawsko-pomorskie	17 970	16 533,4	16 189,54	1 295
lubelskie	25 115	22 604	22 604	1 808
lubuskie	13 988	13 054	12 108	969
łódzkie	18 219	17 675	16 705	1 336
małopolskie	15 152	15 145	15 145	1 212
mazowieckie	35 579	32 717	32 717	2 617
opolskie	9 412	8 000	8 000	640
podkarpackie	17 926	16 133	14 726,21	1 178
podlaskie	20 180	18 162	18 162	1 453
pomorskie	18 293	18 293	11 374,85	910
śląskie	12 294	10 130,5	10 042	803
świętokrzyskie	11 672	10 500	10 500	840
warmińsko-mazurskie	24 203	21 483	21 483	1 719
wielkopolskie	29 825,6	25 359	25 359	2 029
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000	19 340,94	1 547
RAZEM	312 678,08	281 746,9	268 419,54	21 474

7.1.2.2. Cele badania laboratoryjnego zwierząt: nie dotyczy

7.3. Cele szczepienia

7.3.1. Cele szczepienia

Szczepionka(i) i program szczepień lub leczenie i program leczenia:

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania.

Psy powyżej 3. miesiąca życia przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz lisy dziko żyjące podlegają zgodnie z art. 56 wymienionej ustawy obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów dziko żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucała z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw granicznych z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw granicznych z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Choroba^(a): wścieklizna

Gatunek zwierząt: lisy dziko żyjące

Region ^(b)	Całkowita ilość stad ^(c) objętych programem szczepień lub leczenia	Całkowita ilość zwierząt objętych programem szczepień lub leczenia	Cele programu szczepień lub leczenia					
			ilość stad ^(c) objętych programem szczepień lub leczenia	ilość stad ^(c) zaszczerpionych lub poddanych leczeniu	ilość zwierząt zaszczerpionych lub poddanych leczeniu	ilość wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	ilość dorosłych zwierząt zaszczerpionych	ilość młodych zwierząt zaszczerpionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

(c) Stado lub gospodarstwo.

7.3.2. Cele szczepienia zwierząt dzikich

Choroba^(a): wścieklizna   **Gatunek zwierzęcia: lisy dziko żyjące**

Region ^(b)	km ²	ilość dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania w ramach akcji	Cele programu szczepienia		całkowita ilość dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania
			ilość dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania w ramach akcji	planowana ilość akcji	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 746)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)		11 269 876
Razem	312 678* (281 746)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)		11 269 876

* Całkowita powierzchnia Polski.

** Powierzchnia objęta programem szczepień.

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region określony w programie zwalczania choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszty	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy, w zł	Kwota całkowita, w zł *	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne w 2006 r.					
1.1. Koszty badań	Test: RFFIT	21 474	93,40	2 005 572	tak
	Test: TC	21 474	77,70	1 668 593	tak
	Test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	136	183,00	24 887	tak
1.2. Koszty pobierania próbek	Dostarczenie lisów do badań	21 474	25,00	537 175	tak
	SUMA			4 236 227	
2. Szczepienie w 2006 r.					
2.1. Zakup szczepionki		11 269 876	2,14	24 245 830	tak
2.2. Koszty dystrybucji		11 269 876	0,90	10 126 199	tak
	SUMA			34 372 029	tak
	RAZEM			38 608 256	tak

Koszty jednostkowy zakupu 1 dawki szczepionki = 2,14 zł/4,2184 zł = 0,51 euro.

Koszty jednostkowy dystrybucji 1 dawki szczepionki = 0,9 zł/4,2184 zł = 0,213 euro.

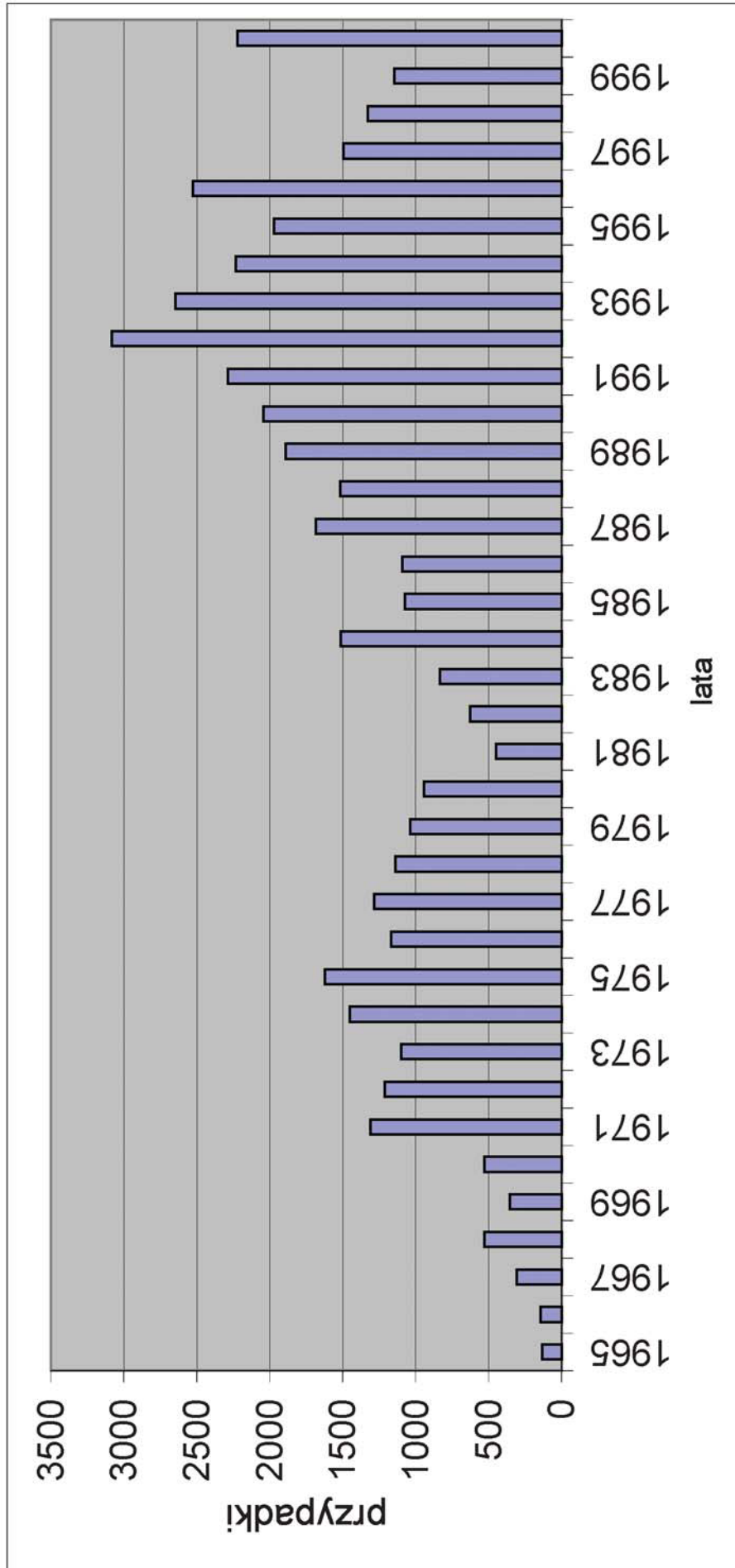
1 euro = 4,2184 zł

* Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2006.

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny
na rok 2006

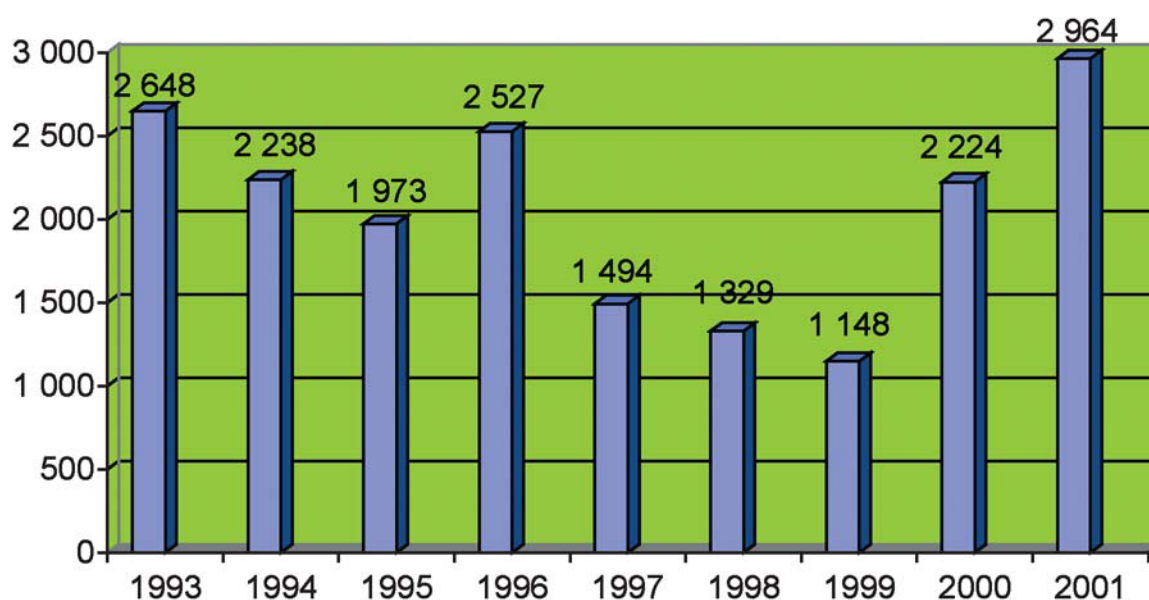
Załącznik nr 1

Przypadki wścieklizny w Polsce w latach 1965–2000

Przypadki wścieklizny w Polsce w latach 1993–2001

Rok	Lisy	Jenoty	Psy	Inne	Razem
1993	1 803	187	133	525	2 648
1994	1 506	125	103	629	2 238
1995	1 280	104	120	469	1 973
1996	1 779	103	158	487	2 527
1997	1 091	89	58	256	1 494
1998	927	131	32	239	1 329
1999	721	147	29	251	1 148
2000	1 583	209	64	368	2 224
2001	2 224	204	95	441	2 964
Razem:	12 914	792	1 299	3 665	18 545

Wykres 1: Przypadki wścieklizny w Polsce w latach 1993–2001

**Przypadki wścieklizny w Polsce
1.01–31.12.2002 r.**

Lp.	Województwo	Lisy	Jenoty	Bydło	Koty	Psy	Borsuki	Kuny	Sarny	Dziki	Rysie	Fretki	Tchórze	Nietoperze	Razem
1	dolnośląskie	19	6	-	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	30
2	kujawsko-pomorskie	13	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	16
3	lubelskie	259	9	-	17	6	2	10	1	-	-	-	1	-	305
4	lubuskie	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
5	łódzkie	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4
6	małopolskie	35	-	-	4	2	-	2	-	-	-	-	-	-	43
7	mazowieckie	33	3	1	4	1	1	-	1	-	-	-	-	1	45
8	opolskie	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
9	podkarpackie	128	1	1	17	6	-	3	1	-	-	-	2	-	159
10	podlaskie	86	24	33	3	-	-	5	-	-	1	-	3	-	155
11	pomorskie	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4
12	śląskie	7	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	9
13	świętokrzyskie	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16
14	warmińsko-mazurskie	21	13	12	3	1	1	1	-	-	-	-	-	1	53
15	wielkopolskie	255	35	5	18	12	3	3	5	-	-	1	1	1	339
16	zachodniopomorskie	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	6
	Razem	884	96	52	69	31	8	25	10	1	1	1	7	5	1 191

**Przypadki wścieklizny w Polsce
1.01–31.12.2003 r.**

Lp.	Województwo	Lisy	Jenoty	Bydło	Kuny	Koty	Psy	Razem
1	dolnośląskie	2	1	-	-	-	-	3
2	kujawsko-pomorskie	1	-	-	-	-	-	1
3	lubelskie	4	-	-	1	-	-	5
4	lubuskie	-	-	-	-	-	-	-
5	łódzkie	-	-	-	-	-	-	-
6	małopolskie	-	-	-	-	-	-	-
7	mazowieckie	1	-	-	-	-	-	1
8	opolskie	-	-	-	-	-	-	-
9	podkarpackie	2	-	-	1	3	-	6
10	podlaskie	5	4	2	-	-	-	11
11	pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
12	śląskie	-	-	-	-	-	-	-
13	świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-
14	warmińsko-mazurskie	1	-	-	-	1	-	2
15	wielkopolskie	27	4	-	-	3	2	36
16	zachodniopomorskie	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	43	9	2	2	7	2	65

Załącznik nr 5

**Przypadki wścieklizny w Polsce
01.01–31.12.2004 r.**

Lp.	Województwo	Lisy	Jenoty	Psy	Koty	Nietoperze	Bydło	Sarny	Wilki	Borsuki	Kuny	Razem
1	dolnośląskie	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	4
2	kujawsko-pomorskie	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
3	lubelskie	19	-	-	5	-	-	-	-	-	2	26
4	lubuskie	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
5	łódzkie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	małopolskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	mazowieckie	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	5
8	opolskie	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5
9	podkarpackie	4	-	2	2	-	-	-	1	-	-	9
10	podlaskie	3	1	-	-	-	2	-	-	-	-	6
11	pomorskie	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
12	śląskie	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
13	świętokrzyskie	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
14	warmińsko-mazurskie	12	3	2	1	-	6	-	-	-	-	24
15	wielkopolskie	31	5	-	1	2	-	1	-	1	-	41
16	zachodniopomorskie	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Razem	86	13	4	10	10	8	1	1	1	2	136

Załącznik nr 6

**Przypadki wścieklizny w Polsce
01.01–31.01.2005 r.**

Lp.	Województwo	Lisy	Jenoty	Psy	Koty	Nietoperze	Bydło	Razem
1	dolnośląskie	-	-	-	-	-	-	-
2	kujawsko-pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
3	lubelskie	-	-	-	-	-	-	-
4	lubuskie	-	-	-	-	-	-	-
5	łódzkie	-	-	-	-	-	-	-
6	małopolskie	-	-	-	-	-	-	-
7	mazowieckie	-	-	-	-	-	-	-
8	opolskie	1	-	-	-	-	-	1
9	podkarpackie	2	-	-	-	-	-	2
10	podlaskie	-	-	-	-	-	-	-
11	pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
12	śląskie	-	-	-	-	-	-	-
13	świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-
14	warmińsko-mazurskie	-	3	-	-	-	-	3
15	wielkopolskie	1	-	-	-	-	-	1
16	zachodniopomorskie	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	4	3	-	-	-	-	7

Załącznik nr 7

**Przypadki wścieklizny w Polsce
01.02–28.02.2005 r.**

Lp.	Województwo	Lisy	Jenoty	Psy	Koty	Nietoperze	Bydło	Razem
1	dolnośląskie	-	-	-	-	-	-	-
2	kujawsko-pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
3	lubelskie	-	-	-	-	-	-	-
4	lubuskie	-	-	-	-	-	-	-
5	łódzkie	-	-	-	-	-	-	-
6	małopolskie	-	-	-	-	-	-	-
7	mazowieckie	-	-	-	-	-	-	-
8	opolskie	-	-	-	-	-	-	-
9	podkarpackie	2	-	-	1	-	-	3
10	podlaskie	1	-	-	-	-	-	1
11	pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
12	śląskie	-	-	-	-	-	-	-
13	świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-
14	warmińsko-mazurskie	1	1	-	-	-	-	2
15	wielkopolskie	4	-	-	-	-	-	4
16	zachodniopomorskie	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	8	1	-	1	-	-	10

Załącznik nr 8

**Przypadki wścieklizny w Polsce
01.03–31.03.2005 r.**

Lp.	Województwo	Lisy	Jenoty	Psy	Koty	Nietoperze	Bydło	Razem
1	dolnośląskie	-	-	-	-	-	-	-
2	kujawsko-pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
3	lubelskie	-	-	-	-	-	-	-
4	lubuskie	-	-	-	-	-	-	-
5	łódzkie	-	-	-	-	-	-	-
6	małopolskie	-	-	-	-	-	-	-
7	mazowieckie	-	-	-	-	-	-	-
8	opolskie	-	-	-	-	-	-	-
9	podkarpackie	-	-	-	-	-	-	-
10	podlaskie	-	-	-	-	-	-	-
11	pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
12	śląskie	-	-	-	-	-	-	-
13	świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-
14	warmińsko-mazurskie	1	1	-	-	-	1	3
15	wielkopolskie	3	-	-	-	-	-	3
16	zachodniopomorskie	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	4	1	-	-	-	1	6

**Przypadki wścieklizny w Polsce
01.04–30.04.2005 r.**

Lp.	Województwo	Lisy	Jenoty	Psy	Koty	Nietoperze	Bydło	Razem
1	dolnośląskie	-	-	-	-	-	-	-
2	kujawsko-pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
3	lubelskie	-	-	-	-	-	-	-
4	lubuskie	-	-	-	-	-	-	-
5	łódzkie	-	-	-	-	-	-	-
6	małopolskie	-	-	-	-	-	-	-
7	mazowieckie	-	-	-	-	-	-	-
8	opolskie	1	-	-	-	-	-	1
9	podkarpackie	3	-	-	-	-	-	3
10	podlaskie	-	-	-	-	-	-	-
11	pomorskie	-	-	-	-	-	-	-
12	śląskie	-	-	-	-	-	-	-
13	świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-
14	warmińsko-mazurskie	4	-	1	1	-	-	6
15	wielkopolskie	3	-	-	-	-	-	3
16	zachodniopomorskie	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	11	-	1	1	-	-	13

Akcje wiosenna i jesienna na terytorium Polski w 1999 r.

Obszar objęty szczepieniem

Akcja wiosenna szczepień na terytorium Polski w 2001 r.

Obszar objęty szczepieniem

Akcja jesienna szczepień na terytorium Polski w 2001 r.

Obszar objęty szczepieniem

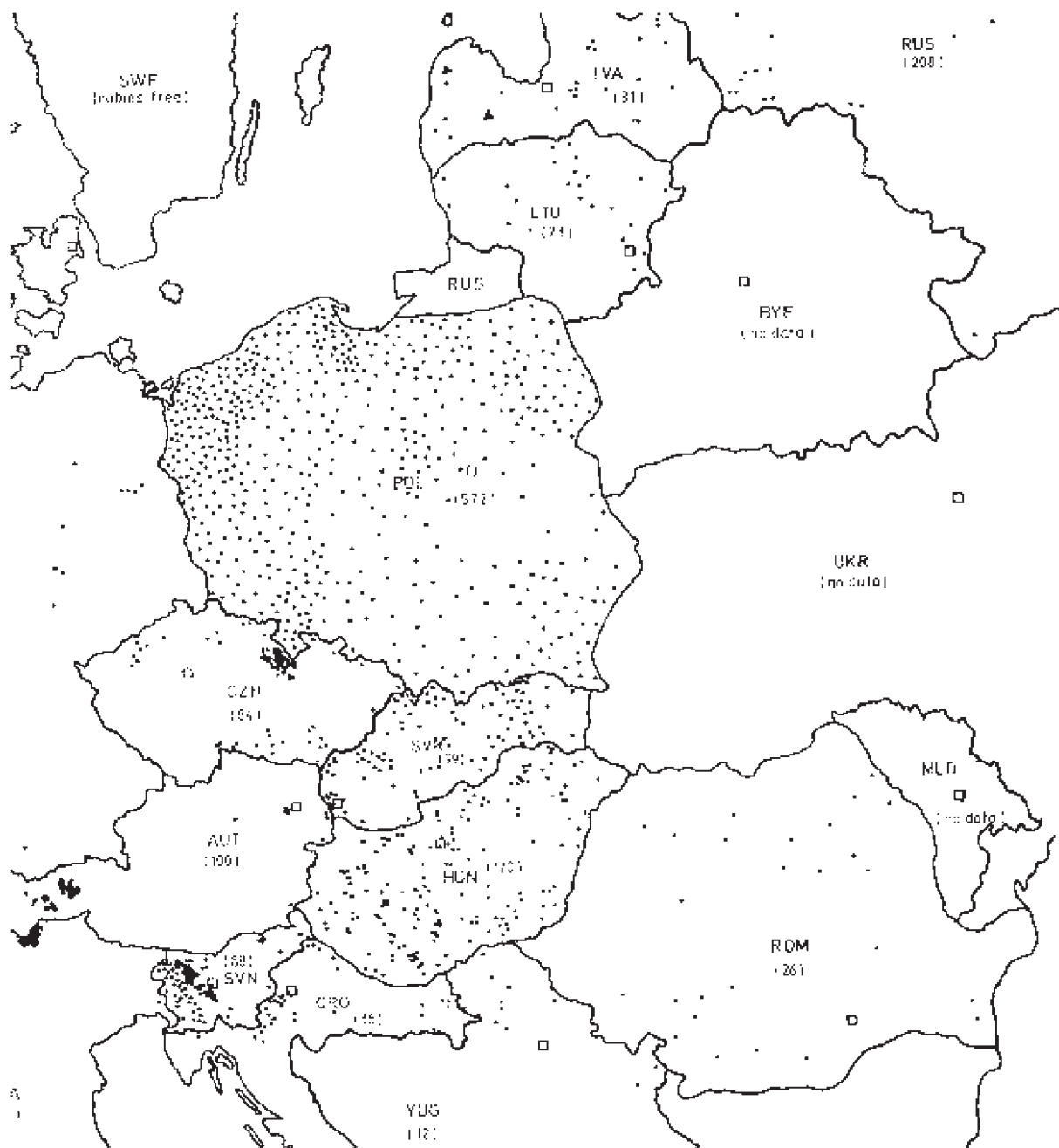
Akcje wiosenna i jesienna szczepień na terytorium Polski w latach 2002–2006

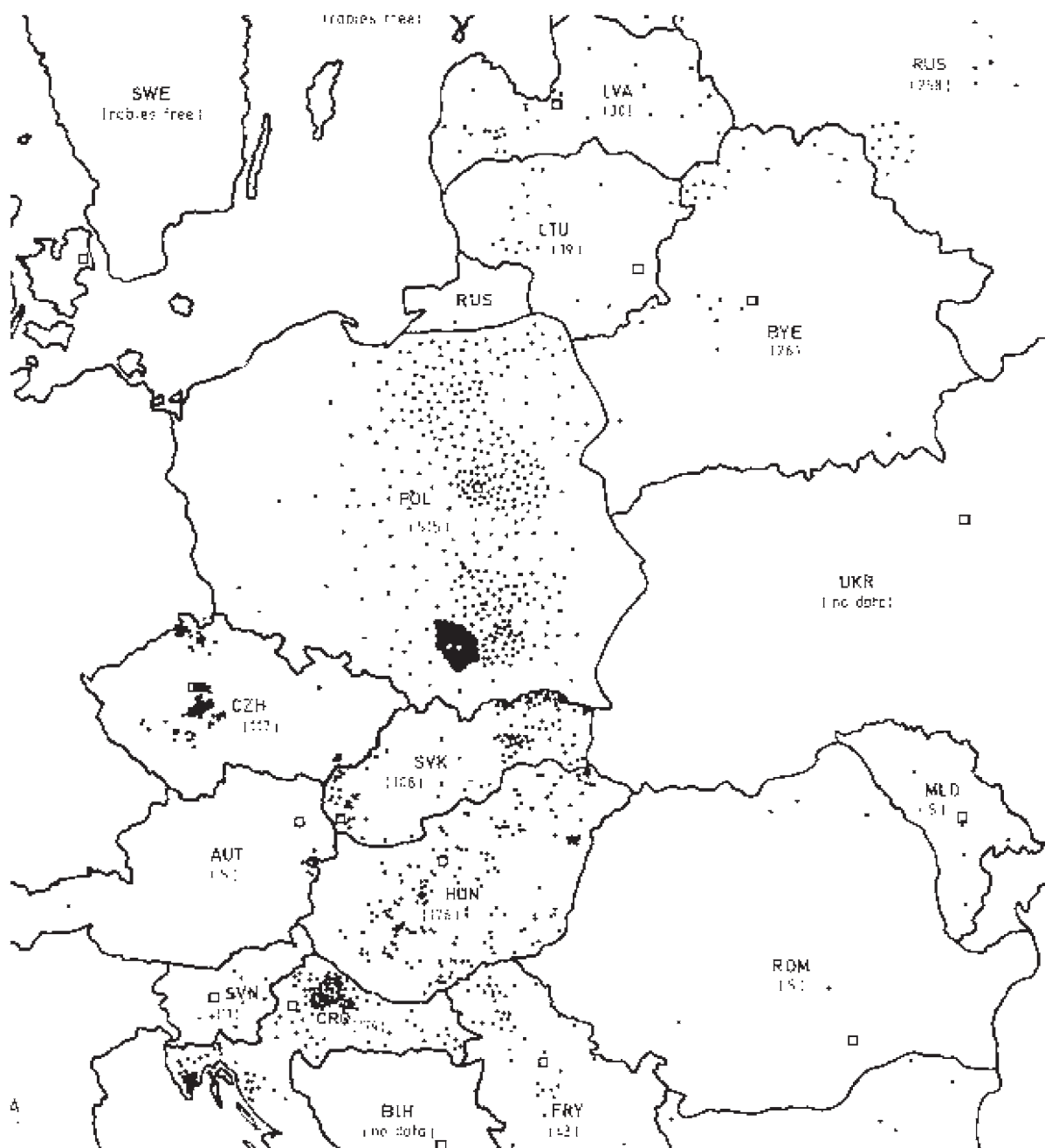
 Obszar objęty szczepieniem

Mapy

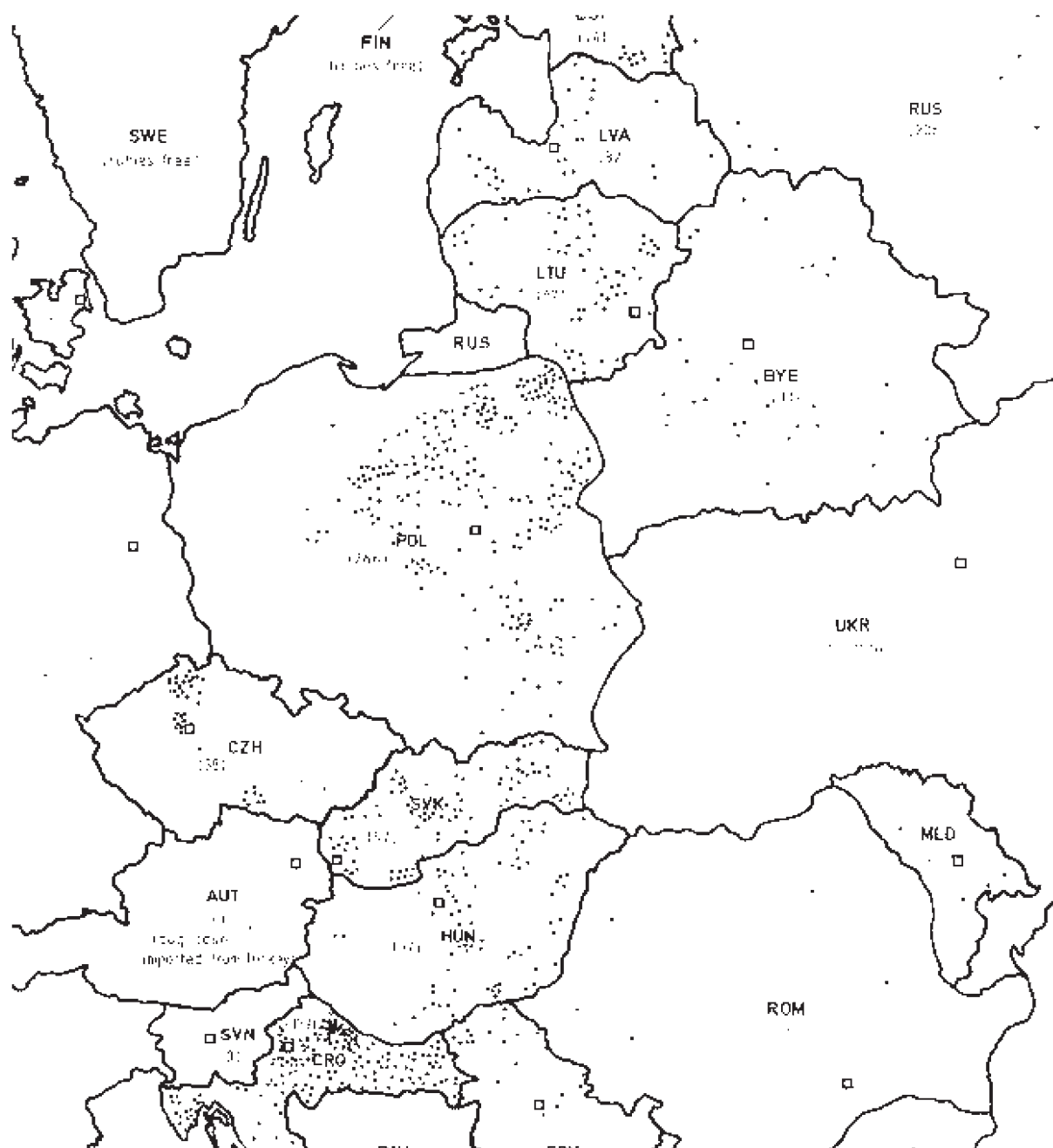
Mapa nr 1: Przypadki wścieklizny w Polsce w 1993 r.

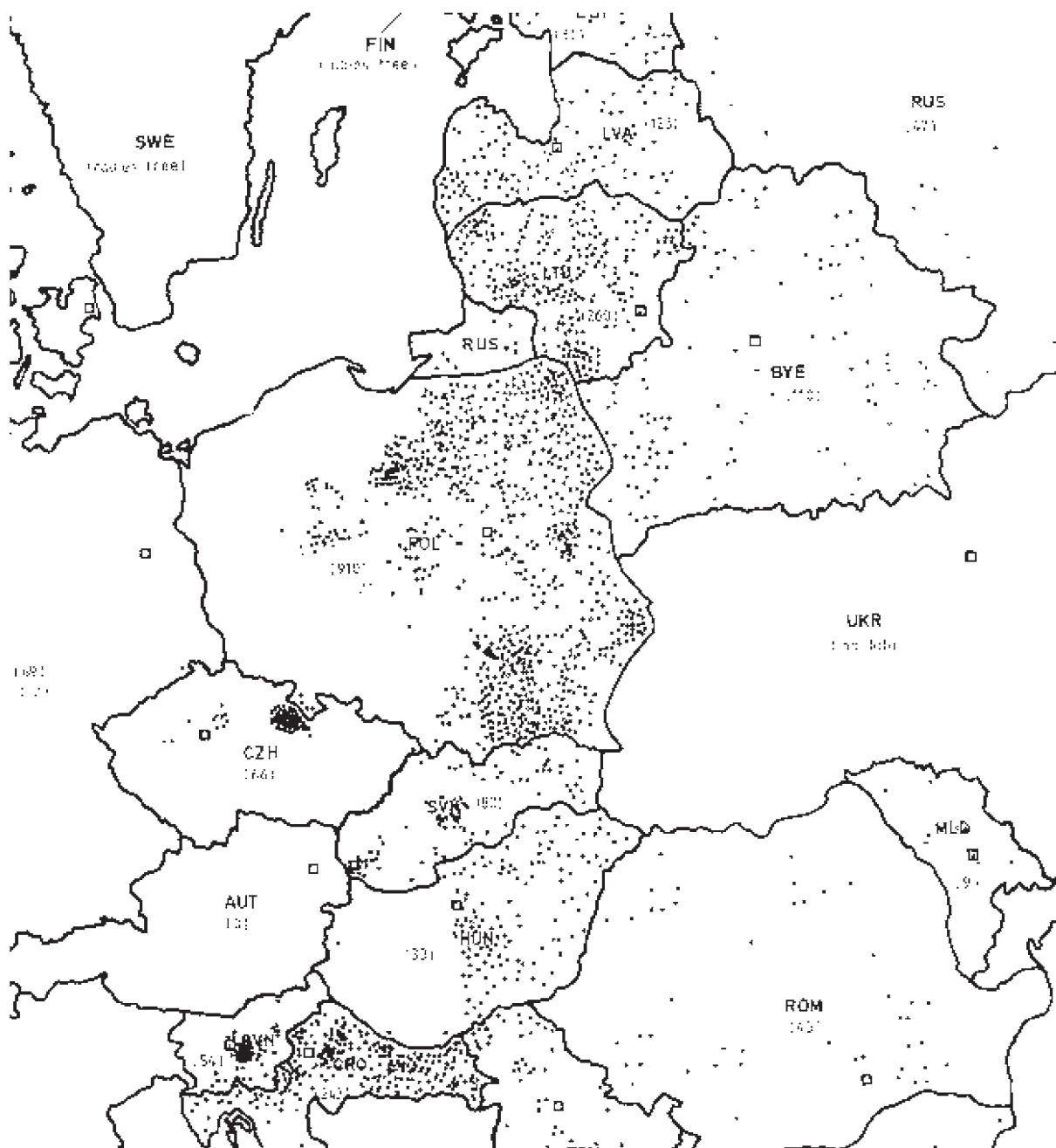
Mapa nr 2: Przypadki wścieklizny w Polsce w 1997 r.

Mapa nr 3: Przypadki wścieklizny w Polsce w 1999 r.

Mapa nr 4: Przypadki wścieklizny w Polsce w 2000 r.

Mapa nr 5: Przypadki wścieklizny w Polsce w 2001 r.

